

EDİRNE'DE SÜLEYMAN PAŞA CAMİİ VAKFIYESİ

Dr. Abdulkadir ŞENER
İlâhiyat Fakültesi
İslam Hukuku Asistanı

Süleyman Paşanın Kimliği :

Edirne tarihi ve Edirne'deki Osmanlı eserleriyle meşgul olan yazarların bir kısmı, Tunca kenarındaki Süleyman Paşa (Süleymaniye) Camii'nin bânisi ve vâkıfı ile inşâ tarihi hakkında yanlış bilgi vermekte veya yanlış tahminlerde bulunmaktadır. Bunun sebebi de, Camiinin Sultan Mahmud I. (1730 - 1754) devrinde esaslı bir tamir görmesi ve kitabesinin bulunmayışdır. Ayrıca Camiinin vakfiyesinin bilinmeyişi de, onu yaptıran hayır sahibinin şahsiyetini tarihin karanlıklarına itmiştir. Hattâ, Vakıflar Genel Müdürlüğünde vakfiyesi mevcut ve müseccel olmadığı için mevkûfâtının tamamıyla nelerden ibaret olduğu ve bugün kimlerin elinde bulunduğu da bilinmemektedir.

Ancak bir süre önce, TBMM. Kanunlar Müdür Muavini Belkıs Çağatay Hanımefendi, dedeleri Süleyman Paşa'nın bu Camiye ait olup yüz yıllardan beri aile çevrelerinde sakladıkları iki nusha vakfiyesini, inceleyip gün ışığına çıkarmamız için bize verdiler. Vakfedilen bazı şeylerin hudutlarıyla ilgili bir iki metin farkı bir yana bırakılacak olursa, tamamen birbirinin aynı olan bu vakfiyelerin tanzim tarihi, Edirne'deki Süleymaniye Camiini yaptıran Süleyman Paşa'nın kimliği ve Camiinin yapıldığı tarih hakkında bize oldukça ışık tutmakta; Cami için yapılan vakıfların neler olduğunu bu vakfiyeler sayesinde öğrenmek mümkün olmaktadır.

Oktaç Aslanapa, Edirne'de Osmanlı Devri Abideleri adlı eserinde Süleyman Paşa Camii hakkında şu bilgiyi vermektedir: «Yine Tunca kenarında yeşillikler arasında, Kanûni Sultan Süleyman'ın vezirlerinden olup H. 955 (1548)'de Malkara'da ölen Süleyman Paşa tarafından, Bayezid Camii üslûbunda kesme taştan yaptırılmış yüksek, tek kubbeli bir camidir. Kitabesi olmadığından tarihi kat'i olarak bilinmiyor. Zarif bir minaresi, dört sütun üzerine üç kubeli bir son cemaat yeri vardır. Köşelere gelen sütun başlıkları baklavalı, diğer ikisi stalaktitlidir. Onsekizinci asır ortasında yıkılmış olan Cami, Birinci Sultan Mahmud (1930 - 1954) zamanında esaslı bir tamir görmüştür.»¹

Osman Nuri Peremeci de, Edirne Tarihi adlı kitabında, Süleymaniye Camiini anlatırken «Kanûni vezirlerinden 955 (1548)'de Malkara'da ma'zûlen ölen Süleyman Paşa tarafından yaptırılmıştır. Kitabesi olmadığı için yapıldığı yıl belli değildir. Bu cami de 1165 (1752)'de yıkılmıştı. Birinci Mahmud gününde tamir olunmuştur. Enisü'l-Müsâmirin sahibi Hibrî merhum, bunun İkinci Bayezid vezirlerinden Süleyman Paşa'nın olduğunu yazıyorsa da, Urfi Mahmud Ağa, Kanûni vezirlerinden adını yukarıda söylediğimiz Süleyman Paşa'nın

1) Oktaç Aslanapa, Edirne'de Osmanlı Devri Abideleri, Üçler Basımevi, İstanbul, 1949, s. 103.

olduğunu söylüyor ki doğrusu da budur.»² demektedir.

Rıyaz-ı Belde-i Edirne müellifi Ahmed Badî Efendi (1839 - 1907) ile **Edirne Tarihi ve Edirne Sarayı** gibi kıymetli eserlerin yazarı Dr. Rifat Osman Tosyevizade (1874 - 1933)'nin de sözkonusu Süleyman Paşa hakkında aynı görüşü benimsediklerini kaydeden M. Tayyib Gökbilgin ise şu mutalaayı serdetmektedir :

«Ancak bu kayıt³, bu camiin Sadrazam Hadım Süleyman Paşa'ya aidiyetini şüpheli kılmaktadır. Çünkü, bu tarihte Süleyman Paşa henüz Mısır'da idi. Malkara'ya nefyi bu tarihten 14 sene kadar sonradır. Eğer, Fatih devrinde Rumeli Beylerbeyisi olmuş, İskodra muhasarasında ve Boğdan seferinde bulunmuş olan Hadım Süleyman Paşa, bir müddet Bayezid II. devrinde de yaşamışsa -ki çok muhtemeldir- **Enîsü'l-Müsâmirin** müellifinin verdiği malâmet daha doğrudur. Badî Ahmed de bunu zayıf bir ihtimal olarak zikreder»⁴.

Biraz sonra tavsifini yapacağımız, metin ve tercemesini sunacağımız vakfiyenin tanzim tarihi 898 (1493) olduğuna ve Süleyman Paşa'nın vakfiyeyi bizzat tanzim ettirdiğine göre, Fatih devri ümerâsından olan Hadım Süleyman Paşa, şüphesiz İkinci Bayezid devrinde de yaşamıştır. Dolayısıyla **Enîsü'l-Müsâmirin** müellifi Hibri Efendinin «Bayezid Han vüzerâsından Süleyman Paşa» diye zikrettiği zat ile Edirne'deki Süleymaniye Camiini yaptıran ve vakfiyesinde ismi «Süleyman Paşa bin Abdullah» diye geçen zatın aynı şahıs olduğu muhakkaktır. Nitekim İbn Kemal, 882 (1477)'de İnebahtı hisarını kuşatmak üzere Rumeli ordusuyla beylerbeyi Süleyman Paşa'nın sefere çıktığını, fakat kuşatmanın başarısızlıkla sonuçlanması üzerine Padişah'ın orduya geri dönme emri verdiğini, Süleyman Paşa'yı azledip yerine Davud Paşa'yı Rumeli

beylerbeyliğine tayin ettiğini, Süleyman Paşa'nın Meriç kenarında bir cami imaret ettiğini ve bunun **Süleymaniye** denmekle meşhur olduğunu yazmaktadır⁵.

Ancak, hemen burada kaydedelim ki İbn Kemal, Cami'in yerini belirtirken «Tunca kenarında» diyeceği yerde, bir hata yaparak, «Meriç kenarında» demiştir. Vakfiyede ise Cami'in Edirne'nin **Kendiüdündölâp** mahallesinde yapılmış olduğu söylenmektedir. Tunca kenarında, bugünkü Kirişhane caddesi üzerinde bulunan bu mahalleye, 935 (1529) yılında «Mahalle-i Odahây-i Süleyman Paşa» ve 1018 (1609) yılında da «Mahalle-i Cami-i Süleyman Paşa» denildiği anlaşılmaktadır⁶.

Vâkıfın Kısa Haltercemesi :

Süleyman Paşa'nın doğum tarihi ve ailesi hakkında tarih kitaplarında kesin bir bilgiye rastlayamadık. Ancak vakfiyede, vâkıf, şehid olarak vefat eden Mahmud Bey adıda bir kardeşinden ve kendisinden sonra vakfına mütevellî olmasını şart koştuğu adı geçen **Mahmud Bey'in oğlu Mehmed Çelebi** ve kızı Hani Hatun'dan söz etmektedir.

İbn Kemal, vâkıfın iyi bir asker, iyi bir savaşçı, birçok savaşlara katılmış, iyilikleriyle dillerde destan, iyi kalpli, Fatih Sultan Mehmed Han'ın eğitimi-

2) Osman Nuri Peremeci, **Edirne Tarihi**, İstanbul, Resimli Ay Matbaası T.L. Şirketi, 1940, s. 67.

3) Yani Edirne'nin 935 (1529) tarihinde mevcut olan mahallelerini gösteren tapu defterindeki «Mahalle-i Odahây-i Süleyman Paşa Derkurb-i Cami-i Süleyman» şeklinde geçen kayıt. Bak. M. Tayyib Gökbilgin, **XV - XVI. Asırda Edirne ve Paşa Livâsı**, İstanbul, Üçler Basımevi, 1952, s. 37,58.

4) M. Tayyib Gökbilgin, **Edirne ve Paşa Livâsı**, s. 58.

5) İbn Kemal (1469-1534), **Tevârih-i Âl-i Osman, VII. Defter**, tenkitli basıma hazırlayan: Şerafettin Turan, TTK. Basımevi, Ankara, 1957, s. 420-423.

6) Bak. M. Tayyib Gökbilgin, **Edirne ve Paşa Livâsı**, s. 37. 57. 58.

le uğraşmış, hadım ağalarından iken emirlik pâyesine yükselmiş bir şahsiyet olduğunu yazmaktadır.

Süleyman Paşa 879 (1474) yılında Rumeli Beylerbeyi olmuş ve Rumeli ordusuyla Venediklilerin elinde bulunan İşkodra (Arnavud İskenderiyesi), 880 (1475)'de Kara-Boğdan, 882 (1477) tarihinde İnebahtı seferlerine çıkmıştır. 882 (1477)'de Rumeli Beylerbeyliğinden azledilmiş ve 883 (1478)'de Anadolu Beylerbeyi olarak ikinci İşkodra seferine çıkmıştır. 886 (1481) tarihinde Arnavutlukta Frenklere esir düşmüş ve ikinci Bayezid'in saltanatı istikrarı üzerine sulh teklif eden Rayke Beği (Napoli Kralı Ferdinand) tarafından diğer esirlerle birlikte serbest bırakılmıştır.

Süleyman Paşa'nın vefat tarihi hakkında kesin bir bilgi edinemedik. **Sicill-i Osmânî'de** Mehmed Süreyya, kaynak göstermeksizin, «Süleyman Paşa, Fatih Sultan Mehmed'in ümerâsından olup Rumeli Beylerbeyi ve bâdehû Anadolu Beylerbeyi olmuştur. Sonra Amasya ve 896 (1491)'da Semendire Beylerbeyi oldu. 896'da vefat etti»⁹ demektedir.

Ancak elimizdeki vakfiyenin 898 (1493) yılında bizzat Süleyman Paşa tarafından tanzim ettirildiği gözönüne alınırsa, onun 896 senesinde ölmüş olması doğru değildir. Vakfiyeye yapılan 905 tarihli ilavede Paşa'nın öldüğü kaydedilmektedir. Buna göre Süleyman Paşa'nın 898'den sonra vefat ettiği ve Edirne'deki Süleymaniye Camiinin bu tarihten önce yapılmış olduğu anlaşılmaktadır.

Vakfiyenin Tavsîfi

İki nüsha olarak düzenlenmiş olan vakfiyenin aslını teşkil eden tasdikli nüshası, 5, 10 x 28 cm. ebadında Venedik aharlısı üzerine icazet (tevkî) hattı ile yazılmış olup kağıdı korumak için arkasına boydan boya yeşil bez yapıştırılmıştır. 898 (1493) tarihini taşıyan asıl vakfiyenin altına, vâkîf tarafından tarihsiz ve üç satırlık bir ilave yapılmıştır.

905 (1499) tarihinde de vakfın mütevellisi Osman bin Abdullah tarafından 12 satırlık ikinci bir ilave daha yapılmıştır. 65 cm. uzunluğundaki uç-uca yapılandırılmış tabakalardan meydana gelen her iki vakfiyenin eklem yerlerinin sağında «sahha' 1-vasl» diye tasdik ifadeleri bulunmaktadır.

Vakfiyenin suretini teşkil eden ikinci nüshası, 3,30 x 28 cm. ebadında olup aynı tarihi taşımaktadır. Tasdikli nüshanın sonuna yapılan iki ilave bunda yoktur. Baş tarafından da yirmi satırlık kısmı yırtılmıştır, eksiktir. Aynı hattat (kâtip) tarafından aynı cins kâğıda yazılmış olan bu suret üzerinde resmî tasdik ve şahitlerin isimleri yoktur. Ayrıca, bu iki vakfiyede ufak tefek bazı metin farkları vardır. Bu farkları biz, tercememizde dipnotlarla belirttik.

Vakfiyedeki Tasdik ve Tevkî'ler

Vakfiyenin sol üst köşesinde zamanın Rumili Kazaskeri Hacı Hasanzade Mehmed bin Mustafa Efendinin¹⁰ imza ve tasdiki vardır. İki satır aşağıda ve sağ yanda Anadolu Kazaskeri Ali bin Şeyh Ahmed'in tevkî ve tasdiki yer almaktadır.

Mütevellî tarafından yapılan 905 tarihli ilavenin sağ üst köşesinde de adı

7) İbn Kemal, Tevârih-i Âl-i Osman, VII. Defter, s. 422, 423.

8) İbn Kemal, adı geçen eser, s. 377-379, 381, 404, 420, 422, 445, 520; Selahattin Tansel, **Osmanlı Kaynaklarına Göre Fatih Sultan Mehmed'in Siyasi ve Askerî Faaliyeti**, TTK. Basımevi, Ankara, 1953, s. 141, 142, 210, 224, 225.

9) Mehmed Süreyya, **Sicill-i Osmânî**, Matbaa-i Amire, İstanbul, 1311, c. III, s. 77.

10) Bu zat, Balıkesirli olup kazaskerlik bir iken işlerin çoğalması yüzünden Anadolu ve Rumili kazaskerlikleri olmak üzere ikiye ayrılmış, 885 (1480)'de ilk defa Anadolu kazaskerliğine tayin edilmiştir. (Bak. İ. H. Uzuncarşılı, **Osmanlı Devrinin İlimiye Teşkilâtı**, TTK. Basımevi, Ankara, 1965, s. 151. 152) Hacı Hasanzade, ikinci Bayezid devrinde de 893 (1487) tarihinde de Rumili kazaskeri olmuştur. (Bak. **Terceme-i Şakâik-i Numaniyye**, Çev. Mecdî Efendi, İstanbul, et-Tiba'ütü'l-Amire, 1269, s. 180)

geçen Rumili Kazaskeri Hacı Hasanza-
de'nin imza ve tasdiki bulunmaktadır.

Vakfiyede Geçen Mevkûfât

- 1 — Kırkkilise (Kırklareli)'nin na-
hiyelerinde bulunan üç köy
(Osmanlı, Nacaklı, Eranlı).
- 2 — İki taşlı bir değirmen ile Ahi
değirmeni diye bilinen tek taş-
lı bir değirmen.
- 3 — Edirne'nin Kendüdündolap
mahallesinde bulunan bir han.
- 4 — Aynı mahallede bulunan ve çe-
şitli işlerde kullanılan 16 dük-
kan.
- 5 — Dört oda. (Ayrıca sayısı belir-
tilmemiş birkaç oda daha var-
dır.)
- 6 — Tunca ve Meriç arasındaki (ya-
rım) adanın tamamı.
- 7 — Ipsala'da birbirine bitişik iki
hamam.
- 8 — Kozludere suyu ile dönen iki
değirmen ve iki pirinç dingi.
- 9 — Ipsala'da iki un değirmeni ile
iki pirinç değirmeni.
- 10 — Niş nahiyesinde bir arazi.
- 11 — Nişova suyu ile dönen sekiz
değirmen ve iki pirinç değir-
meni.
- 12 — Koyluç Kalesi dışında bulu-
nan bir hamamın tamamı.
- 13 — Bahçesi ve bütün müştemila-
tiyle kendi evi ve ona yakın bir
yerde bulunan bir bahçe.
- 14 — Adil köyünde bulunan bir de-
ğirmen.
- 15 — Biga'daki mandalarıyla Gelibo-
lu geçidindeki ağnam vergileri.
- 16 — Salih Ada karşısındaki iki de-
ğirmen ile kendi arazisinde
ortakçılık yapan gayr-i müs-
limler (kefere).

Süleyman Paşa Vakfının Son

Durumu

Vakıflar Genel Müdürlüğü Arşivin-
de bulunan 403 No. lu defterin 694. sahi-
fesi ile 5 No. lu defterin 459 kırmızı nu-

maralı sahifesinde şahsiyet kaydına rast-
ladığımız bu vakfın tevliyeti, 1303 (1885)
tarihinde, evlâd-ı vâkıftan Aişe Sıddika
Hanımın yerine Derviş Fıtnat Hanıma
tevcih edilmiştir. 1321 (1903)'de Derviş
Fıtnat Hanımın hayatta olmadığı ve tev-
liyetinin başkasına tevcih edilmediği
gözönüne alınarak, tevliyeti 10 yıldan
fazla açık kaldığı için, Vakıflar Kanu-
nunun 39. maddesi uyarınca 20/3/1947
tarihinde Vakıflar Genel Md. lüğü İda-
re Meclisinin 168 sayı ve 161 No.lu ka-
rarıyla zapt edilmiştir (Zabıt Kutusu:
68, No: 947/933).

Vakfiyenin Tercemesi

«Bu, vâkıfın vakfın esasına ait yazı-
lı sözü olup benim indimde şartlarına
uygun olduğu anlaşılmış ve tasdik edil-
miştir. Ben, halkın en fakiri Kazasker
Muhammed bin Mustafa bin el-Hâc Ha-
san'im». ()

المحرر قوله من أصل الوقف
وشرايطه محقق عندي وأنا أفقر الوردى
محمد بن مصطفى بن الحاج حسن القاضي
بالعسكر المنصور

«Bu yazılı belge bana arz edildi ve
doğru olan şeriate uygun görüldü; onu
kabul ve imza ettim. Ben, Anadolu Ka-
zaskeri fakir Ali bin Şeyh Ahmed'im». ()

عرض على هذا الكتاب ووجد موافقا للشرع
الصواب قبلته وامضيته وأنا الفقير على
بن شيخ احمد القاضي بالعسكر المنصور في
ولاية أناتولى

«Hamd O Allah'adır ki ululuğunun
çölünde akıl sahiplerinin akılları yolunu
şaşırmiş ve yüceliğinin denizlerinde bü-
yük bilginlerin anlayışları hayrete düş-

müştür. O'nu tam olarak bilmek konusunda peygamberler ve veliler âciz ve yeteneksiz olduklarını itiraf etmişlerdir. Bütün kâinât O'nun varlığının zorunlu olduğuna, O'na yokluk ve fânîlik ârız olamayacağına tanıklık etmiştir. İyilerin kalplerini hayırların kaynakları, iyilik, takvâ ve güzel işlerin merkezleri haline getiren O'dur. Büyük lutfü sayesinde peygamberleri vâsıtasıyla kullarını, uyansınlar ve fânî dünyadan bâkî âhirete kendileri için bir nasip göndersinler diye gençleri ihtiyarlaştıran ulu bir gündən sakındıran, yine O'dur. Güzel eserleri yaraatn, en güzel iyilikleri ihsan eden de O'dur.

«O'nun sonsuz nimetlerine, yaygın ve bol ihsanlarına şükrederim. Felâketlerin gelişine karşı bir hazırlık ve çetin gün için bir azık olarak kabul ettiği bir tanıklıkla şahâdet ederim ki eşi-ortağı olmayan, Bir olan Allah'tan başka Tanrı yoktur ve yine şahâdet ederim ki kesin bir huccet, büyük bir izzet ve özlü sözlerle gönderdiği Muhammed O'nun kulu ve elçisidir. Allah O'na, O'nun yakınlarına ve doğan yıldızlar mesabesinde olan sahâbilerine salât ve selâm ihsan etsin!»

الحمد لله الذي تاهت في بدياء

كبريائه عقول العقلاء ووهت في بحار
عزته افهام الراسخين من العلماء واعترف
بالعجز والقصور عن كمال معرفته الاولياء
والانبياء وشهدت المحكات بوجوب
وجوده وامتناع العدم عليه والفاء جاعل
قلوب الابراء يتابع الخيرات ومعادن البر
والتقوى والحسات ومحذر عباده من

فضله العظيم بواسطة الرسل من يوم عظيم
يجعل الولدان شيئا ليتنبهوا ويقدموا من
الدنيا الفانية الى الآخرة الباقية لأنفسهم
نصيبا ومبدع البدائع وموسع الطاف الصنائع
احمده على احسانه المتتابع وافضاله السابغ
المشاع واشهد أن لا اله الا الله وحده لا
شريك له شهادة اتخذها عدة لنزول الفجائع
وذخرا لليوم القارع واشهد أن محمدا عبده
ورسوله أرسله بحق قاطع وعتر قاطع وكلام
جامع صلى الله عليه وعلى اله واصحابه الانجم
الطوال .

«İmdi büyük ve yüce, aziz ve ulu, iyilik yapan ellerin sahibi, yıldızlar gibi himmetli, melekler gibi ahlâklı, hayırlar yapan, iyilik ve bereketlerin kaynağı, sadakaların ocağı, güzel huyları kendisinde birleştiren ve Yaradan Ulu Tanrı'nın inayetine ermiş olan Emir Süleyman Paşa bin Abdullah — izzeti daim ve hayırları ziyade olsun! — bildi ki dünya denidir, ölüm yuvasıdır, imtihan yeridir, firar yurdudur, karar yurdu değildir, bakâdan yoksundur, fenâ bulmaya mahkumdur, üstündekilere zahmet ve yorgunluktan başka bir şey vermez, âdeti bulut gibi geçip gitmektir, serap kadar değersizdir, üzerinde ebedi olarak kalmak isteyenleri yere serer, arzularının peşinde gidenleri yere çalar, hiçbir peygamber, peygamber olduğu için ve ululuk satan hiçbir inatçı güçlü olduğu için onda ebediyyen kalmamıştır, o çocuklarını öpen ve sonra tokatlayan, yavrularını birazcık emzirip sonra da uzaklaştıran bir ana gibidir. Dolayısıyla O, uzun emeller peşine düşmedi, yaptığı işleri

gözönüne aldı, her zaman lâyıık-ı veçhiyle Allah'tan korktu.

فأما بعد فان الأمير الكبير المعظم والعزير
المفخّم وكى الأيادى العمد فلكى الهمم
ملكى الشم صاحب الخيرات منبع اليمن
والبركات معدن الصدقات جامع مكارم
الإخلاق المخصوص بعناية الملك الخلاق
سليمان باشا بن عبد الله دام عزه وزاد
خيراته لما علم أن الدنيا الدينه مأوى
المنه ومثوى البليه دار فرار لا دار قرار
معدومة البقاء معروضه الضاء يخاق
ساكنها بالعب والعناء دأبها أن يمر بالتيقن
وتغز عن السراب من اخلد اليها اصرعته
ومن اقضى شهواها اصرعته لم يخلد فيها
نبى لبوته ولا جبار عنيد لقوته امر تقبل
أولادها ثم تاطم وترضع بينها قليلا ثم تظفر
قصر أمه وحصر عمله واتقى في اوقاته
حق تقاته .

«Böylece O, saatlerini ibadet ve taata hasretti, gönül vererek düşünüp taşındı, azık biriktirmek için kollarını sıvadı, âhiret için hazırlık fırsatını kaçırmadı, Yüce Tanrı'nın «Allah kime hidayet ederse işte o doğru yolu bulmuştur, Allah kimi saptırırsa artık onun için bir yol gösteren yoktur.» (A'raf : 178, Zümer : 23) sözlerine kulak vererek va'd ve va'id'den ibret aldı.

«Sözlerinin özü ve düşüncesinin neticesi bu olunca, beyan halinde, herhangi bir vâsita ve tercümana başvurmaksızın kendi diliyle söyleyerek, tasarruf ve teberrularında müstakil, başına buyruk ve kendisine ait olan malların helal olduğundan emin olarak, riya şâibesinden uzak ve temiz bir niyetle, aydın ve nuru bir kalp ile, Yüce Tanrı'nın «Sadaka veren erkek ve kadınlara, Allah için güzelce ödünç verenlere kat kat karşılık

verilir ve onlar için cömertçe bir mükâfaat vardır.» (Hadid : 18) âyetinde bildirilen Allah'ın büyük lûtfunu ve geniş fazlını umarak, O'ndan gufran yağmurlarını üzerine taşırmamasını, kendisini cennetinin ortasına indirmesini, büyük mükâfaatına erdirmesini ve «Ademoğlu ölünce ameli sona erer, ancak üç şeyden dolayı ameli kesilmez : kendisine dua eden iyi bir çocuk, faydalanılan bir ilim ve sürekli olan bir sadaka.» buyuran Hz. Peygamberin, «Kıyamet günü insanlar arasında hüküm verilmeye dek mü'min sadakasının gölgesinde durur.» Hadisinde geçtiği üzere kendi gölgesinde gölgelendirmesini dileyerek, «O gün herkes yaptığı iyiliği karşısında hazır bulacak ve yaptığı kötülükle de kendi arasında uzak bir mesafe olmasını arzu edecektir» (Âl-i İmran : 30), «O gün kişi kardeşinden, anasından, babasından, eşinden ve oğullarından kaçacak, o gün herkesin kendisine yetecek bir derdi olacaktır.» (Abese : 34 - 37) ve «O gün mal ve oğullar fayda vermez; ancak Allah'a temiz bir kalp ile gelenler müstesnâdır.» (Şuarâ : 88, 89) âyetlerinde geçen Allah'ın acıklı azabından ve sür'atli hesabından korkarak, onun tarafından bu vakıf yapıldığı vakit kendi hakkı ve mülkü olup elinde ve tasarrufu altında bulunan aşağıdaki mallarını zat-i âlisinin şahitler huzurunda vakıf, tasadduk ve habsettiğini ikrar ve itiraf eyledi :

«Kırkkilise'nin nahiyelerinde bulunan şu üç köyün tamamı : 1) Osmanlı köyü. Bunun hududu, Çatakdere diye bilinen vâdiden başlar ve buradan giderek Demircilü köyünde bulunan Delüklüka-ya diye tanınan taşu ulaşır. Buradan geçerek ve aşağı inerek adı geçen köyün altında bulunan kabristanın yanındaki Eski yol diye bilinen yola varır. Buradan yol boyunca gider ve Müstecap Köprüsü denilen köprüye ulaşır. Oradan yol boyunca gider ve Kaynarca vâdisine varır. Buradan vâdi boyunca yükselir ve armut ağacına ulaşır. Oradan yüksele- rek Nureddin köyü sınırında olan ve De-

pe diye bilinen yerin üstündeki tepeye varır. Buradan Sırt denilen yere gider ve eski yola ulaşır. Oradan giderek merhum Yakup Paşa vakfına varır. Buradan da Eskipazar'a giden umumî yolda nihayet bulur.2) Nacaklı köyü. 3) Eranlı köyü. Bunun hududu da, Eskipazar'a giden umumî yolun yanında bulunan Kâtip vâdisinden başlayıp Dabbağlar vâdisine iner. Oradan vâdi boyunca devam eder ve yükselerek Atkoşusu diye tanınan yerdeki tepeye varır. Buradan aşağı inerek Uzeyr bin Turak ve Davud Fakı bin Kasım'ın arazileri arasından geçer ve Taşdökündüsü denilen yere ulaşır. Oradan inerek devam eder ve Kaba ballut denilen palamut ağacına varır. Buradan aşağı doğru giderek Kızılağaç ırmağının geçidine ulaşır. Oradan devam ederek Mustafa'nın arazisi ile Nacaklı köyü arasında biten armut ağacına varır. Buradan devamla Çatalarmut diye bilinen eski köyün arazisindeki armut ağacına ulaşır. Oradan Ahmed yoluyla gider ve Balıkludere denilen vâdiye varır. Buradan giderek Sarnıç diye bilinen yere ulaşır. Oradan devamla Karaomca denilen vâdiye varır. Oradan giderek Ziyaret denilen yere uğrar ve Kabaklıpınarı diye tanınan yere ulaşır. Buradan devam ederek Erkpınarı ile Kayapınarı'na varır. Buradan gider ve Hisarlı vâdisine ulaşır. Oradan yükselerek Kurtpınarı diye tanınan akar çeşmeye varır. Buradan devam ederek Konuk Elâki denilen yere ulaşır. Oradan Adil Çalı diye bilinen yere doğru yükselir. Buradan Sarbcadere denilen vâdiye iner. Buradan vâdi boyunca giderek Akyarderesi diye tanınan vâdiye ulaşır. Oradan devamla Kızılağaç ırmağının sınırında bulunan Cansuz Mahmud Seddine varır ve ırmak boyunca giderek Sırt'taki vâdiye ulaşır. Buradan yükselerek devam eder ve Sekban İvaz'ın sulaklarından geçen yola varır. Oradan Köşbe'ye varır ve Haydarlı yolu boyunca giderek Dilkü-ini denilen yere ulaşır. Ve Kara Dumuci köyü yakınından ayrılan vâdiye nihayete erer.¹

«Bir hamam ve bir damda dönen iki değirmen ile Ahî değirmeni diye tanınan tek taşlı değirmenin tamamı².

«Edirne'nin Kendüdönendolap mahallesinde kâin olup yeri herkesçe bilindiği için hududunun belirtilmesine ihtiyaç bulunmayan han'ın hepsi³.

«Hepsi Edirne'nin adıgeçen mahallesinde bulunan ve yerleri herkesçe bilindiği için hudutlarını anlatmaya lüzum olmayan kasap, kelleci, boyacı, baytar, dellâk dükkanlarının tamamı ile içerisindedi istenilen herhangi bir şey satılabilecek olan diğer bir dükkanın bütünü.

«Aynı mahallede bulunan ve yerleri herkesçe bilindiği için tahdidine lüzum olmayan birbirine bitişik odalarla birlikte on dükkanın tamamı.

«Yine adıgeçen mahallede olup yerleri herkesçe bilinen okutma odası (dershane) ile Kur'an öğreticisine mahsus üç odanın hepsi⁴.

«Tunca ve Meriç arasında bulunan adanın tamamı.

«Sınırlarının belirtilmesine ihtiyaç olmayan, birbirine bitişik olan ve İpsalla'da bulunan iki hamamın tamamı⁵.

«Tahditlerine lüzum olmayan ve Kozludere suyu⁶ ile dönen iki değirmenle Dink diye bilinen iki piring değirmeninin hepsi.

1) Surette bu üç köye ait hudutlar belirtilmemiş ve sadece «meşhur olduğu için hudutlarının belirtilmesine gerek olmadığı» kaydedilmiştir.

2) Suret: «Yerleri herkesçe bilindiği için sınırlarının belirtilmesine ihtiyaç yoktur.»

3) Surette bu handan söz edilmemektedir.

4) Suret: «Bunların hepsinin hudutları, kıbleden iskele mahallesine, kuzeyden umumî yola, batıdan merhum Abdullah Bey hamamından gelen ve Tunca ırmağına akan suya ittisâl eder.»

5) Suret: «Hudutları, batıdan Işık İlyas zâviyesi ile Pabuççu Musâ'nın evi kuzey ve doğudan umûmî yol, kıbleden çarşıdır.»

6) Suret: «ki bu su ile piring ekimi yapılır; bu suyun bütün gelirini vakfetti; sınırları da Hacı Huseyn bin Hacı Turud, Ali bin Eşeklü ve Lutfi bin Hacı İlyas'ın mülklerine bitişiktir.»

«Ödigeçen nahiyede (Ipsala) olup tahdidine ihtiyaç olmayan iki un değirmeni ile iki pirinç değirmenin hepsi».

«Niş nahiyesinde Çernebareden denilen Korvingırad'ın sınırı içerisinde olup yeri herkesçe bilindiği için hudutlarını beyana lüzum olmayan arazi parçasının tamamı».

«Yerleri herkesçe bilindiği için sınırlarının belirtilmesine ihtiyaç olmayan ve mezkur arazide bulunan Nişova suyu ile dönen bir damdaki dört değirmen ile yine bir damdaki iki pirinç değirmenin hepsi».

«Niş nahiyesinde olup Kürine ve Rijne sınırı içerisinde olup hududunu belirtmeye lüzum bulunmayan ve Nişova suyu ile bir damda dönen dört değirmenin tamamı».

«Koyluç Kalesi dışında bulunan ve hudutlarını belirtmeye gerek olmayan hamamı, arazisi, kuyusu, dolabı ve bütün müstemilâtiyle».

«Bu vakfedilen şeylerin hepsini bütün hudutlarıyla, haklarıyla, yollarıyla, dahili ve harici, zikredilsin veya edilmesin, adı söylensin veya söylenmesin bütün menfaatleriyle birlikte vakfetmiştir».

«Adigeçen vâkıf — Allah iyiliklerini daim etsin — yukarıda anılan vakıflardan¹⁰ hasıl olan gelirlerin hepsinden önce ihtiyaca göre bu vakıfların tamirlerine harcanmasını şart koştu».

«Bu vakıfların gelirinden, Hz. Peygamber'in «Allah için kim bir mescid inşa ederse ona da Allah cennette bir ev inşa eder.» hadisine uyarak Allah'ın rızasını kazanmak amacıyla Edirne şehrinin Kendüdündolap mahallesinde¹¹ yaptırıp vakfettiği camiın imamına her zaman tedavülde bulunan beş gümüş dirhem yevmiye tayin etti».

«Aynı camiın hatibine de her gün için dört dirhem tahsis etti».

«İki müezzin için günlük üçer dirhem olmak üzere altı dirhem tayin etti».

«Baş hâfız için günlük üç dirhem tahsis etti».

«Diğer camilerde maruf olan âdet üzere adigeçen camide sıra ile ezberden Kur'an okuyup sevabını vâkıfın ruhuna bağışlamaları için, her birisine birer dirhem verilmek şartıyla, dört hâfıza günde dört dirhem tayin etti».

«İlim sahibi oniki kişiye, her birisi Kur'an-ı Kerim'den birer cüz okuyup on cüzün sevabını vâkıfın ruhuna ve iki cüzün sevabını da şehid kardeşi Mahmud Bey'in — Allah toprağını bol etsin — ruhuna bağışlamaları için, herbirisine günlük birer dirhem olmak üzere, oniki dirhem tahsis etti».

«Adigeçen camide muarrif olarak çalışan kimseye günlük bir dirhem tayin etti».

«Cuma günü namaz vaktinin geldiğini bildiren şahsa günlük bir dirhem tahsis etti».

«Kayyimler arasında alışıl gelmiş usul üzere cemiye hizmet eden kayyime günlük iki dirhem tayin etti».

7) Surette sadece, «iki un değirmeni ile iki pirinç değirmenin hepsi» denildikten sonra şu sözler geçmektedir: «Hepsi adigeçen nahiyede bulunan ve pirinç ekiminde kullanılan ırmağın tamamını vakfetti. Hudutları da batıdan Müsellim'in mülküne, doğudan Şahlar yoluna, kıldeden Ceviz vâdisinden geçip Receb'in arazisine ve kuzeyden Gülmez ırmağına bitişir.»

8) Suret: «Hudutları, Çernebareden diye bilinen pınardan başlayıp bu pınarın batı yanında İsmail'in arazisi ile bu arazinin doğusundan geçip batıya doğru ilerleyerek orman içerisindeki ırmağı bitişir. Bu ırmağı geçerek Dışbudak ağacına, oradan Nişova Akduğu Yar denilen ırmağı, bu ırmaktan Hendek başına, oradan kıldelâ cihetinde Çernebareden denilen mezkur pınara ulaşır.»

9) Suret: «Bu su ile pirinç ekimi yapılar ve bu suyun gelirini de vakfetti.»

10) Vakfiyenin aynı satırında iki kere «evkaf» (vakıflar) yerine yanlışlıkla «evlad» yazılmıştır ve sonradan üzeri çizilerek düzeltilmiştir. Surette bu yanlışlıklar yoktur.

11) Suret: «Zenfiruz mahallesinde».

«Camideki lamba ve kandillerin yağı için günlük bir dirhem tahsis etti.

«Yarısı mezkur caminin hasırını ile dershaneinin hasırına harcanmak üzere, diğer yarısı da caminin bahçesine bakan kimseye verilmek kaydıyla, hergün için bir dirhem tayin etti.

«Çocuklara ders veren şahıs için günlük dört dirhem tahsis etti.

«Vâkıf-şerefi daim olsun - azadlı kölelerinin zikri geçen köylerde oturmalarını, araziye ekip biçmelerini, hâsılaâtın ondabirini (öşür) vermelerini ve onlardan aslâ başka vergi alınmamasını¹² şart koştu.

«Köylerde¹³ vakfetmiş olduğu caminin imamına günlük dört dirhem para ve her sene iki mut buğday tayin etti.

«Aynı camide müezzinlik yapan kimseye de günlük iki dirhem tahsis etti.

«Bu caminin hasır ve çirasının yağı için günlü kbir dirhem tayin etti.

«Adıgeçen vakıfların kâtibi için hergün beş dirhem tahsis etti¹⁴.

«Koyluç'taki hamamın gelirinden Havale diye tanına Güzelcehisar'ın dışında bulunan su kuyusunun tamiri için günlük bir dirhem tayin etti¹⁵.

«Adıgeçen vâkıf — izzeti daim olsun — birkaç odası ve avlusu bulunan evini, bu eve bitişik bahçesini ve bu eve yakın bir yerde olan diğer bir bahçesini ve Adil köyündeki değirmenini, kardeşi merhum Mahmud Bey'in çocukları Mehmed Çelebi ile Hani Hatun'a, sonra bunların çocukları ve nesilden nesle, batından batna çocuklarının çocuklarına vakfetti. Nesilleri tükenince — Allah onları tükenmekten korusun — ve onlardan hiç kimse kalmayınca onun da öteki vakıflarına katılmasını şart koştu.

«Bu vakıfların tevliyetini, hayatta olduğu sürece kendisine, sonra kardeşinin oğlu adıgeçen Mehmed Çelebi'ye, son

ra onun çocuklarının bu işe en elverişli (aslah) olanına, sonra nesilden nesle, batından batna, erkek olsun kadın olsun, yaşça büyük olsun küçük olsun onun çocuklarının çocuklarının en elverişli olanına şart koştu¹⁶. [Nesilleri tükenir ve onlardan da kimse kalmazsa]¹⁷ tevliyet, azadlı kölelerinin en elverişli olanına, sonra azadlı kölelerinin oğullarının en elverişli olanına, sonra nesilden nesle, [batından batna]¹⁸ azadlı kölelerinin oğullarının oğullarına, sonra zamanın Sultanına intikal eder.

«Vâkıf; uygun bir maslahat bulunduğu takdirde görevlilerin işine sonverme, yerlerine başkalarını tayin etme, ücretlerini artırma veya eksiltme gibi sözü edilen iki cami ve diğer vakıflara ait işlerde yetkinin tamamen mütevellînin elinde olduğunu şartlar arasında beyan etti.

«Bu vakıf sahih, şer'i ve mübbet bir hayır olarak vakfedilmiştir. o, uyulması bakımından açık, hüküm bakımından ebedî, caiz, tamamen kesin ve şeriat esasına uygun, hükmün gereğini hâvi, geçerliliğine engel olacak şeylerden hâlî, bü-

12) Her iki vakfiyede de bu cümle, «alınmasını» şeklinde olumludur; fakat sözün gelişine göre olumsuz olması daha doğrudur. Esasen her iki vakfiye metnine dikkatlice bakılınca olumsuzluk edatı (lâ) nın silinmiş olduğu anlaşılmaktadır. Oysa bu edatın silinmemesi gerekirdi.

13) M. Tayyib Gökbilgin'in 370 n. Taou Defterindeki kayda atfen belirttiğine göre, Süleyman Paşa'nın, Ferecik kazasında da bir cami yaptırmış ve İndil-Virûni köyü ile Işıklar, Eynebeği ve Bayramlı cemaatlerini bu vakfa tahsis etmiş olduğu anlaşılmaktadır. (Bak. Edirne ve Paşa Livâsı, s. 339). Sanırım vakfipede sözü edilen cami budur.

14) Suret: «tahsildarı».

15) Suret: «ve yukarıda yazılı vakıflara mütevellî olan kimseye her gün için on dirhem ücret tayin etti.»

16) Surette, «erkek olsun kadın olsun, yaşça büyük olsun küçük olsun» kayıtları yoktur.

17) Köşeli parentez içindeki cümle suretten alınmıştır.

18) Bu parentez içerisindeki cümle de suretten alınmıştır.

tün sıhhat şartlarını câmi' ve müctehit imamlardan — Allah onların hepsinden razı olsun — vakfın sıhhat ve lüzumunu kabul edenlerin kavline göre inkâr, davâ ve şahitlerin şahâdetleri gibi tescil ve hükmün şartları gözönüne alınarak tescil edilmiş, sıhhat ve lüzumu karara bağlanmıştır.

«Bu vakıf, hiçbir şekilde ve hiçbir sebepten dolayı satılmaz, bağışlanmaz, rehin olarak verilmez, devir ve temlik edilmez, boş yere harcanmaz; aksine o, müebbet olma esasına göre devam eder. Onun daimî sımsıkı şartına uyulur. Günlerin geçmesi onu bozamaz, ay ve yılların tekrarlanması onu eksiltmez. Zaman ve vakitler geçtikçe onu yenileştirir. O, yeryüzü ve üzerindeki, vârislerin en hayırlısı olan Allah'a kalıncaya kadar miras olarak kimseye verilmez.

«Allah'a, Peygamber'e ve âhiret gününe inanan hiçbir halife, sultan, melik, vezir, emir, kadı, müfti, müderris, muhtesip ve halktan herhangi bir kimsenin bu vakfı bozmak, eksiltmek, değiştirmek, tebdil etmek, ibtal ve ihmal etmek, başka şekle sokmak ve işlemez hale getirmek hakkı yoktur. Kim bu vakfı bozmak ve değiştirmek isterse, isteyerek onu ibtal ve tağyire yönelirse haram olan bir iş yapmış ve günaha girmiş olur. Bir mü'min buna nasıl girer ve Allah'tan korkan bir muvahhid böyle bir işe nasıl atılır! Peygamber —Sallallâhu aleyhi ve sellem—, «Kişinin hakkı olmadığı halde aldığı bir karış toprağı, Allah, yedi kat yer kadar yapıp cehennem ateşi içerisinde onun boynuna dolar» ve Yüce Tanrı da, «Zâlimlere Allah acıklı bir azap hazırlamıştır.» (Dehr: 30), «Bilin ki Allah'ın laneti haksızlık yapanlardır.» (Hud: 18) buyurduktan sonra.

«Kim Allah'ın Kitabına, Peygamber'in Sünnetine muhalefet ederse, Allah ve Resûlünün haram kıldığı şeyi helal

sayarsa ve müslüman kardeşinin vakfını bozmak için çalışırsa Allah'ın gazabına uğrasın, yeri cehennem olsun — ki burası ne fenâ bir yerdir — ,Allah'ın, meleklerin ve bütün insanların laneti onun üzerine olsun! Onun hesabını görüp karşılığını verecek olan, türlü azap ve çeşitli ikaplarla onu cezalandıracak olan Allah'tır : «O günde zâlimlerin mazeret beyanı fayda vermez, lenet onlarıdır ve onlara kötü bir yurt vardır. «Mü'min: 52), «Bugün herkes kendi kazancının karşılığını görür; bugün haksızlık yoktur; Allah çok çabuk hesaba çekicidir.» (Mü'min : 17).

«İşte bu minval üzere işbu vakfiye, şahitler huzurunda Cumâda'1—Âhire ayının sonlarında sekizyüz doksansekiy yılında yazılmıştır¹⁹.

«Şahitler

«Hafız bin Abdulvedud el-Vezir el-hakir

«İbrahim bin Halil el-Vezir el-fakir

«Ali bin Abdulhayy el-Vezir el-fakir

«İskender bin Abdulgaffar el-Vezir el-fakir»

شهد بما فيه

شهد بما فيه حافظ...

شهد بمضمونه ابراهيم...

شهد بما فيه علي بن عبدالحی...

شهد الحال اسكندر...

«Katip Sirac bin Tayyib es-Sunsay. Hamza Bey bin Abdullah. İsa Bey bin Ahmed el-Hafız. Yunus bin Abdullah. İsmail bin Abdullah. Yusuf bin Abdullah el-kâtib. Osman bin Abdullah. Mahmud bin Abdullah es-Silahî. Hüseyin bin Ab-

19) Suret burada bitmiştir.

dullah. Mustafa bin Abdullah. Hüseyin bin Abdullah (diğer).»

وكتاب الحروف سراج بن طيب الصونساى
وحمره بك بن عبد الله وعيسى بك بن احمد
الحافظ ويونس بن عبد الله واسماعيل بن
عبد الله ويوسف بن عبد الله الكاتب
وعثمان بن عبد الله ومحمود بن عبد الله السلاحي
وحسين بن عبد الله ومصطفى بن عبد الله
وحسين بن عبد الله الآخر ...

(EK : I)

«Adigeçen vâkıf — Allah hayrını da-
im etsin —, Biga'daki mandalarıyla Ge-
libolu geçidindeki koyunlarının vergi-
lerini, Demirciden satınaldığı değirmen
ile Salihada karşısında bulunan değir-
menini ve kendi mülkünde tarım ortak-
cısı olan kâfirleri (gay-i müslim köleleri)
de vakfetti.»

(EK : II)

«Mesele yazıldığı üzeredir. Bunu,
Kazasker fakir Muhammed bin Mustafa
bin el-Hac Hasan yazdı.»

الأمر على ما حرّره زبره الفقير محمد بن
مصطفى بن الحاج حسن القاضي بالسكر
المنصور ...

«Bu vakfiyede adigeçen ve kendisi-
ni âzad eden efendisi merhum ve mağ-
fur-leh Süleyman Paşa'nın vakıflarının
mütevellisi Osman bin Abdullah, vâkı-
fın şartı gereğince Dimetoka kazâsının
Ahur köyü denilen karyesinde, adigeçen
vâkıfın vakfa bir şey bina etmek veya
bir mülk almak amacıyla vakfetmiş ol-
duğu meblağın bir kısmı ile, bir hamam
yaptırması ve onu vakfiyede zikredilen
vakıflara katmıştır. İşte bu da, diğer va-
kıfları gibi vâkıfın bir vakfı olmuştur.

«Adigeçen mütevelli, tevliyet yetki-
sine dayanarak zamanın hükümdarının
bilgisi altında anılan vakıfların²⁰ gelir
fazlası ile günlüğü iki dirhem olmak üze-
re iyi bir kimseyi, vakfiyede geçen ders-
hane'de tekbaşına öğretim işine gücü yet-
meyen öğreticiye yardımcı olması için
vazifelendirmiştir. Dağınık yerlerde ol-
dukları için adigeçen vakıfların gelirle-
rini bir tahsildarın tek başına toplama-
ya gücü yetmediğinden mezkur hamam
ile vâkıfın Edirne'deki camisi civarın-
da bulunan dükkan ve odaların ve Ipsa-
la'daki iki hamamın gelirlerini tahsil et-
mek amacıyla günlük iki dirhem ücret-
le iyi bir şahsı görevlendirmiştir.»

«Bu vakfiyenin şahitler huzurunda
yazılma ve imza edilme işi, Safer ayı-
nın ilk günlerinde dokuzyüzbeş yılında
olmuştur.»

«Şahitler

«Mahmud es-Silahî

«Hamza bin Abdullah es-Silahî

«Mustafa bin Süleyman el-Katib

«Yunus bin Abdullah el-Askerî

«Sinan bin Abdullah el-Hayyat

«Sancaktar Sinan el-Hatib bin Mu-
hammed el-fakir

شهد بما فيه محمود السلاحي
حمره بن عبد الله السلاحي
مصطفى بن سليمان الكاتب
يونس بن عبد الله العسكرى
سنان بن عبد الله الخياط
سبحان سنان الخطيب بن محمد الفقير

20) Vakfiyede «evkaf» (vakıflar) yerine
«evlad» şeklinde yazılmıştır. Bunun bir kalem
hatâsı olduğu muhakkaktır; dolayısıyla biz de
«vakıflar» şeklinde düzelterek çevirdik. Nite-
kim aynı hatâ, asıl vakfiyede de iki kere iş-
lenmiştir ve sonradan da üzerinde düzeltme ya-
pılmıştır. (Bak. dipnot, no. 10).

الى اصل الوعد
 و لا يطعوكم حتى وان
 لعنوا لوردكم فممنوع
 الى امر العالم بالتمسك

الذي قد اتى في شياؤكم كقيامه عفو الصلوة ووطئت في حاشية
 من العلماء واعترافهم بالنقص عن كمال حجة الانبياء والاشياء
 بحسب وجود واستماع العدم عليه الفناء جامع قلب الابرار
 معانز التروا التقوى المستاهة وحدهما من فضل العناء
 في روح شبيهة بحمل الودان شياها ليتبينوا في الدنيا الفناء
 الى الآخرة

و هو في حاشية الكتاب
 لا شيء في حاشية الكتاب
 الفناء من حاشية الكتاب
 2. ولا يزال يهوى

الباقية لانها نهيها من سبغ الشايح . ومع ذلك المصانع
 احد على اي المصانع ، وافضاله التابغ الشايح . وامتداد الابدان الله
 وحده لا شريك له شديدا اتخذها علة لتزول النجاس . ونحو اللير والقرع . وشمع
 فدا عبده ورسوله من النجس فالصالح عز قاج . كلا جامع . صلى الله عليه وآله

والصالحات التي في الفروع
 الامانة ، قال الربيع

الي المصنوع والتمسك بالحق . وفي الامانة النعم . فكل ما يملك الشئ
 الحيات . وبيع انية والبطنة . حدها اعدت . فكل ما في الفروع

المختصر بمنايا الملك المخلوق المعتبر يا شبيب عبد الله واعنه وزاد غيره ما علم
لنا الدنيا الدنية، ملوي المنية، وشوي البلية، وارفرار لافه غابرة
معدومة البقاء، مروضه ايقناه، منزكته بالتعب العناء، واهل الشهرة
بالحباب، وتغزغ السراب من اطلالها الصخرة، وراقوشه من ائمة
ايخلد فيها نبي النبوة، واهل اجناد القوت، او تقبل اولادها ثم تلطمه
تضح فيها قليلا ثم تنظره وقصارة، وصحرة، اتي في اوقات من تفتاة
وقد على الطاعات ساعاته، واهل النظيفة الفلاد، وتتم في احكام الزاد
وقصر على اقتناء العدة والعتاد، لول المعاد، واعتبار بالعدل والاياد، وقوله تعالى
خير لي للدين فهو المهتدي، وهو يضل افساه غفارا، ولما كان هذا لفرق
كلامه، وقصارى تذكرته، اقر واعرف وانهد على نفسه الشريفة متفوقا باللسان
حالا البيات، زغبر واسطه جوب لا تخومل، مستلابدانه، مستبدا
بتصرفاته، وتبرعاته، ماورنا فيما ينال به انه قد وقف تصدقت حوسر ربيته صفا
عشائية الرواه وطوبه صافته العمدة الضياء، مجاء ضل الله العظيم
واشغال له العبير في قوله تعالى ان الصدقين في الصدقات واقربوا لله
فواحنا ايضا عظم وطهر الحكيمه، ورغبة في العفو عليه سايب

عقله وحقه محبوبه جنانه وحبلى به شوقه وبنظله نطقه ماورد
 في الحديث النبوي صلى الله عليه وسلم المؤمن في ظلمة يوقى القيمة
 حتى تقوى من الناس وقال عليه السلام ان مات ابن آدم انقطع عمله الا من
 راعى يدع له على علم يتفجع به وصدقته حامية ووجهه ترجع عذابه
 وسبح حيا به يوم تحب كل نفس ما عملت فخ محمدا واعلمت من سواه
 كما انهم يمان بينه اورا بعيدا ويورنق المأثر لغيره وانه رابيه وواجبه
 وبنية لكل امرئ منه يومئذ شان غيبه ويورنق مال ولا يبورن الا جزاء الله
 تقبله ما كان حقهم ملكه وفيه وتحت تصرفه الحى صدر هذا الوقت
 وذلك سبع القرى الثلث الكاينة في وادي قزقليا
 احدها قرية عثمان وودها تتبدى في الوادي المعروف بچناق دره
 ومنه يذهب ويصل الى الشجر المعروف بذكر كوكبا الكاين في قرية ديو چيانا
 ومنه يمر وينزل ويصل الى الطبق المعروف باكويل عند المتابرة الكاينة تحت
 القرية المذكورة ومنه يذهب على الطريق ويصل الى الجبل المعروف بمقبا كوشى
 ومنه يذهب على الطريق ويصل الى وادي قينججه ومنه يصعد على الوادي يصل
 الى شجر الكثرى ومنه يصعد ويصل الى التل الذى فوق الموضع المعروف ببله

في معرفة نون الدين ومنه يذهب على الاثر المعروف بحرفن ويصل الى المثلث
العتيق ومنه يذهب ويصل الى وقع احمد يعقوب بات ومنه يدور وينتهي
الى الطبق العام المائل الى السكي بانهم وثانيها قتيبة خاقلو والثالثة اقية انظر
حدودها بتدني مرادى الكاتب الكايز عند الطبق العام المائل الى السكي بلده
وينزل الى وادي الديغين ومنه يذهب على الوادي ويصل الى التدر
الكايز في الاثر المعروف بات في شوي ومنه ينزل ومنه ينزل الى موضع غير منطوق
وهذا ارض دارق في قاهر الى موضع معروف بطاش دوكندسي ومنه ينزل ويذهب
ويصل الى شجر البلط المعروف بقبه بلوط ومنه ينزل ويذهب ويصل الى جبل من قريباتنا
ومنه يذهب ويصل الى شجر الكندي النبات بين ارض صطفي وبين قريته بخاقلو
ومنه يذهب ويصل الى شجر الكندي الواقع في ارض قريته عتيقة المعروف بحال الزر
ومنه يذهب على طريق احد ويصل الى وادي معروف بيا القلوع ومنه يذهب ويصل
الى موضع معروف بسرخ ومنه يذهب ويصل الى الراوي المعروف بقا او حجه
ومنه يذهب على الموضع المعروف بيزارت ويصل الى الموضع المعروف بقبا في السكاي
ومنه يذهب ويصل الى الكريبيكاي ويصل الى وادي صانه
ومنه يصعد ويصل الى عين حاربه معروفه بتريبيكاي ومنه يذهب ويصل

الى موضع معروف بتوفيق الأكي ومنه يذهب ويصعد الى موضع معروف بعلجاني
 ومنه ينزل الى وادي معروف بصخرة حرة ومنه يذهب على الوادي ويصل
 الى وادي معروف بأقيانه سي ومنه يذهب ويصل الى سجانس مجورد
 الكاين فحذنه فزلا غلج ويذهب على النهر ويصل الى وادي بصرت ومنه يصعد
 ويذهب ويصل الى الطريق العام المارة في ثلث كبانة عرض وسه يسه يكونه
 وعلى طريق حيدرلي ويصل الى موضع معروف بدلكوايفي ويصعد الى الوادي
 المعروف في قرب قرية قن دهنجي

 سيج الحلو والطلحوشان
 الدايستان في بيت واحد وطلحونه وطحة معروفة باخرى ذكرى ا

وجب سيج الخانز الكاين في مدينة ادرنة محلة كندوجونان دراب
 المستغنى عن التجدد لثمة في موضعه

 سيج وكان الشقاق سيج كان
 الرواس

 سيج وكان الصباغ و

 سيج وكان البيطار و

 سيج وكان الزواكر و

 الدكان الاخف يباع فيه ابي شوق الكاين كلها في ادرنة بلحمة المذكنة
 المستغنى عن التجدد لثمة تبا في مكانها

 سيج عنة
 دكاين سيج البيوت للتصليذ با بعض الكاينة في المحلة المذكنة

المتغنية عن الحديد لشترتها في مكانها **ج** جميع الينا الحديد
للتعليق **ج** جميع ثلاثة بين للعلامة التعليق القرآن الكاينة في
الحلة المذكورة المتغنية عن الحديد ايضا **ج** جميع الجزية الوالفة
بسطحها **ج** وجميع الحامية المتلاحقة الكاينة في ابعاله
المتغنية عن الحديد **ج** جميع الطاحونة وجراني امره مرتين
بدونك دائرة كلها بماه قوزل من المتغنية عن الحديد **ج** جميع حوائج
وحوالي امره الكاينة في الناحية المذكورة المتغنية عن الحديد
ج جميع قطعة لمره كاينة في ناحية نيش في داخل حذو قوزل
يقال لها **ج** بان المتغنية عن الحديد لشترتها في مكانها **ج**
لربعة طاحونة دائرية في بيت واحد وطونق امره دائرية ايضا في بيت
تاء نيش الكاينة في الناحية المذكورة المتغنية عن الحديد لشترتها
في مكانها **ج** جميع اربعة طاحونة دائرية في بيت واحد بماه نيشوان
شكاينة في ناحية نيش في داخل حذو كونه ومرتبة المتغنية عن الحديد **ج**
للها الكاينة في خارج قلعة قوزل مع لونه وبيرو ورواينه **ج** جميع ما يتوقف عليه
للها المتغنية عن الحديد بجملة حدود الموقوفات وحقوقها وطلقاتها

ووافها الدخا فيها والمخارجة عنها فذكرت اول تذكر سميتها اول اسم
وَسَطَ الواقف المذكور اذ اول الله تعالى حسنة انصرف
اولا في جميع ايجل فغلات الولد المذكور الى قبة جميع الاولاد المنزهة
عند الاحتياج الى رمتها وعين فحلها كل يوم خمسة دراهم من الدرهم
الفضية المسكوكة الربحة في كل زمان من كان اياها في جامعة الذي بناه ووقفه
في مدينة ادرنة محلة كندورون وواجبة لله تعالى وعلافة النبي صلى الله
عليه وآله بنى مسجد الله تعالى في الله تعالى لربيتك في الجنة في عين
انكا خطيبك فيه كل يوم اربعة دراهم في عين الاخرة كل يوم درهم
نصفها الحرام ونصفها الاخر الاخر في عين كل يوم من الحفاظ
بانه درهم وعين لربعة نفر من الحفاظ كل يوم اربعة دراهم
كل واحد منهم درهم ليقرأوا القرآن على وجه الذور غط القلب على العارة
المسوفة في سائر الجوامع ويعطوا ثوابها الروح الواقف في عين
لاثنى عشر نفرا من اهل الكليو واثني عشر من الكلو احد منهم كل يوم درهم ليقراء
كل يوم من واحد منهم حشر او احد من القرآن العظيم والقران الكريم في طحا
واثني عشر من اجزاء الروح وثواب الجنتين الخبز الحرام والسعيد الشريد

محوه كطابثا هـ — ين كل يومهها المذكور في الجاهل المذكور
و — ين كل يومهها المذكور الصلاة والجمعة و — ين
كل يومهها من المذكور في الجامع المذكور بخبره على العلة لما اوفى به القئين
و — ين كل يومهها المذكور المصايح او تقنايا في عو — ين
كل يومهها نصفه للجراح الزهر من حيث التعليق ونصفه الاخر لناظر الحديث
فيه و — ين كل يومهها بعبارة من الصبب و — ين
الواقف دلون ان اعتقاهه يمكن في القرى المذكور وين عن الاراضي
ويكون عشر ليصل في خلتها هو و غيره قطعي — ين
كل يومهها بعبارة له ودين من كذا كذا اما في جاعا لموقوف في القرى
و — ين كل يومهها من كذا كذا في فيه و — ين كل يومهها
لحين ودين له و — ين كل يومهها من كذا كذا في الارواق
المذكورة و — ين كل يومهها من اصل الحام الكاين
في ملح لمة بيز الماء الكاين في خارج كونه ليجامع المعروف في الورد
الواقف المذكور داوودا مثل ثقله على البيوت المتعددة والمروحة والحديقة المتصلة
بها والحديقة الاخرى الكاينة في قربها والحديقة الكاينة في فيه عاد لعل وادري

الخير المحرر محمد بك المدعويين محبلي وخواه خانقز تم على اولادها تم على اولادها

سلا بعد بخل ويطنا بعد بطن فاذا الترضى اصانهم لادته تعالى غل الاقران وادبوا

نهم بعد تلقى الى ساير الوقوف و التولية لنفس

الضربة وارلمت في قبيل الحيرة ثم ليرتخيهم على المدعويين ثم ليرتخيهم

ثم ليرتخيهم ابنا ابنا قرا بعد قرا ذكر الامم اني صغيرا كما سننا او كبريا

التولية لاصح عقائه ثم ليرتخيهم ابنا ابنا عقائه ثم ليرتخيهم ابنا ابنا عقائه

سلا بعد ندم من كان سلطانا في ذلك الزمان و

انما هو الوفاء عن الخالدين وفضل الخير كانه وزيارة انصبا منه

والتقصان وغيرها من التعلقات بالجامعين وغيرها تكون في يد المتولي

انكار في المصلحة لا يفة وقنا صحا غير ان يرد او تصدق لجلد انكرا سمعنا

سردا حكينا جازنا قطعنا بتا بتلا جوا فضلا جازيا على منبج التبيعة

حاورا يستفي الحكماء ويا غلوانغ القارحة جامع الجميع شرط الصفة

سجلا حكو بصفة وازوه على قول غيره في الامم المحمدين رضوان الله تعالى

عليه ليرتخيهم مدعو على شرط التجديد والحكمه الكرام والدعوى

وشبهه الشهور لا يباع ولا يربح ولا يرضى ولا يمدك ولا يجلد ولا يتلف

وجه من الهمم وسبب الاستنباط يجري على أصل المبدأ ويقارن على شرطه
للناس المراكز لا ينقصه من الأتيار ولا ينقصه كره التهور والأحوار كما انقضى
من اجزائه نحو ما عليه وهو ما مضى أو ان أكد استحسنا ولا يورث الى ان
يرث الله التضرع وعليها وهو خير الواثمة ليحل الحد من يومنا الله سبحانه
والله اعلم الخواص والباطن ومكدر ونهروا ويرى قاض ومفتى الله
ووالى محتسب ولا الحد من الناس قاطبة حتى انقضى هذا الوقف ولا تنقصه
والتعويض والتبديله ولا ابطاله والتحويله ولا اعماله ولا تقطيعه من شرع
في نفسه وتحويله من شرع في تعبيره وابطاله فقد كتب الحق واسموا بالانتم
وكيف يتعرف ذلك من ان يتصدى به من خائف من الله تعالى بعد ما قال صلى الله عليه
وسلم شرف الاضيق المذابغ حتى طوقه لله تعالى تسبح اخبر فينا لبحرهم
وقال تعالى والظالمين اعزهم عذابا ابائا وقال تعالى الا لعنة على الظالمين
نرى ان كتاب الله ستة سهوله واستقر اجزله لله وسهوله
وفساد وقت الخيبة الملقه باء غضب من الله وما واجهته ونيس المصير
وعليه لعنة الله والملائكة والناس اجمعين والله تعالى حسيه وكافيه
وطيبه ومجانبه باقائنا العذاب وقوانين العقاب يورث لا ينفخ الظالمين

بعدتكم ولما اللعنة وطرسا الدار ويور تخنك كل
 فلاننس بالكسبت لاطلما اليورات للذمير الحساب
 وعلى هذا وقع الاختيار والخبرة في اخرج جاري الاخرى من راسه فانزق ونه

شهاد

وكاتب الكوفى مرله رطب العريان
 ابن مازيد بن عدس بن كنان لولاه
 وبنو عدس بن عدس بن عدس
 وبنو عدس بن عدس بن عدس
 وبنو عدس بن عدس بن عدس
 وبنو عدس بن عدس بن عدس

بالحضرة الشريفة
 ابو ذر الفقيه

علي بن ابي طالب
 ابو ذر الفقيه

سيدنا
 جليل القدر

ما قولك
 ابو ذر الفقيه

وقف الواقف المذكور لاداء الله تعالى خيرا به جوايسه كايته في بيغاه ورسو والاعتماد

اكتاينه في تعب كل يوم وطاحوته المشاة في الحداد وطاحوته اكتاينه في مقابلة

صالح ان والكفر النيك في النعمة اكتاينه في ملكه